

årgång 17 ● nr 2-2003

nattvakaren

Nattvakan

*utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemskap är för närvarande
70 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.*

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemskap i HFK är dock oberoende av medlemskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samlar och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågel frågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande: Ove Nygren, Stenbergsv. 1

824 40 Hudiksvall, Tel. 0650-155 83

Vice ordförande: Mats Sundkvist, Båtsmansvägen 6

824 40 Hudiksvall, Tel. 0650-167 29

Sekreterare: Karin Svensson, Blockvägen 16 F

824 34 Hudiksvall, Tel. 0650-175 37

Kassör: Lars-Göran Lindström, Slättervägen 13

824 40 Hudiksvall, Tel. 0650-141 21

Övrig ledamot: Bo Fagerström, Dalgatan 10

824 42 Hudiksvall, Tel. 0650-59 51 58

Suppleant: Maria Dunder, Storgatan 52 A

824 23 Hudiksvall, Tel. 0650-13772

Suppleant: Niclas Vallin, Gränsfors 3140

820 70 Bergsjö, Tel. 0652-141 20

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb har ett digert utflyktsprogram under alla årstider.

Tryckt av:
S-tryck
Skutskär

Sett i markerna vår och sommar

Mats Axbrink

VÅRVINTERN 2003 VAR RELATIVT KALL med långa perioder av sträng kyla, vilket bland annat bidrog till stundtals helt fruset hav. I de råkar som ändå bildades blev ansamlingar av sjöfågel stora och vid Kuggören sågs en alförräddarhona i början av mars. Under vårmånaderna görs som vanligt en hel del exceptionella observationer. Till dessa hörde i år en rekordtidig ladusvala i Saltvik i slutet av mars. Kallt väder dagen efter torde dock tyvärr inneburit döden för denna tropikflyttare. Vid Hålsjövikén rastade en gravand (sällsynt i inlandet) den 13 april, men vårens riktiga raritet blev den hane svarthakad buskskvätta som upptäcktes på skärtorsdagen (17/4) vid Ölsund. Riktigt många skådare hann ta en titt på den granna fågeln. En annan grann fågel är kungsfiskaren. Efter vinterns fynd vid Iggesunds Bruk kom ännu ett vid Borka under påsken. Med påsken kom också värmen och ett mäktigt sträck av tranor med som mest

Fortsättning sidan 24

INNEHÅLL NR 2 – 03

Sett i markerna	
Vår, sommar 2003	3
<i>Mats Axbrink</i>	
Våra vanligaste häckfåglar	4
<i>Lars Göran Lindström</i>	
Island	8
<i>Jonny Snell</i>	
Slagugglan	
Hälsinglands landskapsfågel	13
<i>Arne Lundberg, Rev Martin Tjernberg</i>	
<i>1995, Ove Stefansson 2001</i>	
Fjällgåsrappport	16
<i>Lars Göran Lindström</i>	
Tävling	18
<i>Karin Svensson</i>	
Fågelskådning i Thailand	19
<i>Owe och Gunilla Nygren</i>	
Ringmärkningen	21
<i>K Karelius, L G Lindström</i>	
Fågelskådning vid Tunasjön	22
<i>Sofia Wallin</i>	
Program höst-vinter	23
Fågelmamma för en dag	25
<i>Karin Svensson</i>	
Läsvärt	26
<i>Allan Jonsson</i>	
<i>Foto på framsidan. Spillkråka</i>	
<i>Lars Göran Lindström</i>	

Lövångare. Foto: Lars Göran Lindström.

Våra vanligaste häckfåglar

Lars Göran Lindström

Ofta skrivs det väldigt mycket om sällsynta fåglar men väldigt sällan om våra vanligaste arter. Här kommer en artikel som behandlar de tio vanligaste häckfåglarna i Sverige.

LÖVSÅNGARE ELLER BOFINK? Ja, det är nog inte så lätt att avgöra vilken som är vår vanligaste häckfågel. Längre har lövsångare betraktats som den talrikaste arten men under de senaste åren verkar den ha minskat i antal så det troligaste är nog att bofinken får den stora äran av att ligga först på tio i topp listan över häckande fåglar i Sverige.

Bofink (cirka 10 miljoner par)

Bofinken häckar allmänt i all slags skogsmark och även i parker och trädgårdar över hela Sverige ända upp mot fjällbjörkskogen där bergfinken blir allt vanligare och till sist tar överhanden. Uppskattningsvis finns cirka 10 miljoner par i Sverige, vilket innebär att på sensommaren, med alla ungfåglar som fötts

under sommaren, så kanske det finns en 40-50 miljoner individer i Sverige. Ett riktigt begrepp om bofinkarnas myriader här i landet får man om man, en bra sträckdag i oktober, står vid Falsterbonäset i Skåne. Som en ändlös, långdragen myggsvärm sträcker fåglarna ut över havet och under några morgontimmar kan flera hundratusen bofinkar passera.

En del bofinkar har under de senaste decennierna börjat att övervintra även på våra breddgrader, kanske tack vare all fågelmatning som många håller på med, men de flesta flyttar söderut till sina övervintringskvarter i mellersta Europa.

I slutet av mars eller början av april, beroende på breddgrad, återkommer bofinken från sina vinterkvarter, hannen oftast flera dagar före honan.

Lövsångare (cirka 10 miljoner par)

Lövsångaren häckar allmänt varhelst några träd eller högre buskar växer. Den är en av norra Europas allra vanligaste fåglar med cirka 10 miljoner par bara i Sverige. Påträffas i fjällens björkar och högre viden, i all slags skogsmark samt i dungar och lummigare parker och trädgårdar i hela Sverige. Kommer tillbaka från sina vinterkvarter i tropiska Afrika till oss i början av maj och flyttar tillbaka andra halvan av augusti till mitten av september.

Lövsångare är en av våra allra minsta fåglar, slank och spetsig till utseendet. Den kilar ständigt omkring bland löven, plockar till sig några bladlöss med den smala näbben eller fladdrar ut för att kvickt gripa ett flygfä.

Sången tystnar fram i juli men fram i augusti börjar den att ljuda igen, först trevande och osäkert, sedan allt bättre. Det är unga hannar som tränar på sin sång.

Trädiplärka (cirka fem miljoner par)

På tredje plats i häckningsligan kommer trädiplärkan. Häckar mycket allmänt i öppen

skogsmark, gärna i hållmarkstallskog och myrkanter, på hyggen, i skogsbryn och gläntor i blandskog samt i hagmark.

Den övervintrar i Afrika söder om Sahara men en del stannar redan i Medelhavsområdet och anländer till oss i början av maj. Flyttar tillbaka i augusti-mitten av september.

Trädiplärkan uppehåller sig mest på marken. När trädiplärkan ungefär samtidigt med lövsångaren kommit vid lövsprickningen blir dess sång ett betydande inslag i fågelorkestern. Hanen sitter i en trädtopp, sjungande flyger han med hastiga vingslag snett uppåt i luften, varefter han med styva vingar och med högt hållen stjärt – precis som en papperssvala – under sång sakta svävar ned till en sittplats igen.

Rödhake (cirka fyra miljoner par)

Rödheten förekommer mycket talrikt över i stort sett hela landet, utom i fjällkedjan. Häckar helst i frodig granskog med lövinslag men även i lövskog med insprängda granar eller täta buskage.

Det roströda bröstet på den i övrigt gråa fågeln gör den lätt igenkänd, likaså de något hängande vingarna och den rätt korta stjärten. Påfallande är också de höga benen och de stora mörka pärlögonen.

Fågeln är nyfiken och kommer gärna framhoppande ur snåren och sätter sig att stillsamt ta människan i betraktande. Den niger ibland och sänker sedan stjärten. I skymningen är den särskilt pigg och då ljuder hans tick-ick-ick-ick oftare än annars; det knäpper som när man drar upp ett urverk med nyckel.

Rödheten är hos oss en flyttfågel som kommer i april och flyttar från oss i september-oktober. Är kortflyttare, det vill säga övervintrar i västra Europa.

Kungsfågel (tre miljoner par)

Kungsfågeln är den minsta och lättaste bland

Sveriges fåglar. Denna egenskap jämte det gyllene bandet över hjässan har gett arten dess namn.

Kungsfågeln förekommer överallt i barrskogen över hela landet. Man behöver inte gå länge förrän åtminstone ett känsligt öra uppfattar ett ytterligt fint tisslande ti ti titt ti. Det är inte lätt att lokalisera detta svaga kvitter, men snart märker man, att det kommer uppifrån träden och till sist får man se en ytterligt liten grågrön fågel som rör sig inne bland barren ute på en gren och ibland hänger med fladdrande vingar i fria luften mellan kvistarna.

Kungsfågeln kan även uppehålla sig lågt i busksnår och särskilt om höstkvällarna kan små sällskap vara ivrigt sysselsatta bland ljung- och blåbärsris i skogen och vara fullkomligt orädda.

Flyttningen går över havet mot kontinenten och England men cirka halva populationen stannar kvar och följer mesarna på deras tåg genom skogen. Kalla vintrar dör dock många fåglar.

Trädgårdssångare (cirka två miljoner par)

Har den enklaste tänkbara dräkt med gråbrun översida och gråvit buk. Trädgårdssångaren hör lövskogen till, såväl när den är hög och gles men försedd med riklig underväxtlighet, som när den är i busk- eller slystadiet, tät och djungelaktig. I sådan terräng bor denna sångare i par vid par på var femtiende eller sjuttiofemte meter. Fågeln förekommer i avtagande antal längre uppåt Norrland än någon annan av Sylviasångarna, på passande ställen ända uppe i Torne lappmarks björkregion.

Trädgårdssångaren kommer till Sverige senare än de andra sångarna, först när löven slagit ut i maj. Den har då flyttat en anseelig sträcka från sina vinterkvarter i tropiska Afrika. Flyttar åter andra halvan av augusti till första halvan av september. Hos oss ligger

mediandatum, när hälften av fåglarna har flyttat, på den 20 augusti.

Sången går inte exakt att beskriva, men den har träffande liknats vid en muntert porlande vårbäck, den sätter plötsligt i och dansar hastigt fram i tre, fyra sekunder; strofen saknar melodi, den låter konverserande, ett friskt, musikaliskt språk med korta liksom kramande flöjttoner.

Talgoxe (två miljoner par)

Talgoxen är den största av mesarna och den talrikaste. Trägen gäst vid fågelbord och fröautomater och därför välkänd av de flesta.

Talgoxen vistas i frodigare skogsmarker av allehanda slag, men föredrar lövskog och bor gärna i trädgårdar, där den näst svartvita flugsnapparen är den talrikaste hyresgästen i holkarna.

Ett av de allra tidigaste vårtecknen är talgoxens sång, den ljuder för första gången redan en solig dag i januari.

Taltrast (cirka två miljoner par)

Taltrasten är ”folkets sångfågel” framför alla andra och allmänt känd när han sitter i en grantopp och låter höra sina musikaliska fantasier.

Häckar i frodig skogsmark. Sommargäst hos oss, kommer i april och flyttar iväg i oktober, övervintrar mest i västra och södra Europa.

Sången utmärker sig genom sin styrka, käckhet och sina rena flöjttoner, den består genomgående av korta, taktfasta motiv som repeteras flera gånger och följs av en paus på ett par sekunder. Variationerna är oändliga och styva taltrastar kan ha dussintals motiv. De inlagda härmningarna är mestadels hämtade från traktens vadarfåglar.

Järnsparv (cirka två miljoner par)

Häckar i Sverige i skogsmark, helst i täta bestånd av yngre granar, men även talrikt i

Rödvingetrast. Hamnar precis på tio i topplistan för häckfåglar i Sverige. Foto: Lars Göran Lindström.

enbuskmark och fjällskog, söderöver även allmänt i trädgårdar och parker, i områden med häckar och täta buskage.

Järnsparven är en flyttfågel på våra breddgrader som kommer i april och flyttar bort i september till västra och södra Europa.

Lever på häckningsplatsen ett rätt undantogsvis liv. Sitter dock ganska öppet, helst på en grantopp, och låter sin sång höras i morgonsolen. Kan även undantagsvis sjunga mitt i natten.

Rödvingetrast (cirka 1,5 miljoner par)

Rödvingen är den minsta av våra trastar. Den känns bäst igen på det ljusa strecket över ögat

och på den roströda färgen under vingarna. Den är karaktärsfågel inorra Europas barrskogar, går även upp i fjällbjörkskogen ja till och med i videzonen.

Somargäst, mest april-oktober/november. Tillbringar vintern i västra och södra Europa.

Sången består av ett högt flöjtande efterföljt av en pladdrande och skvatrande ramsa. Fågeln har dialekt, det vill säga, skiljer sig åt geografiskt. En rödvinge som häckar i mellersta delen av landet låter inte riktigt lika som en som häckar i den norra delen.

I oktober hör man stilla, regniga nätter det sugande rödvingelåtet i luften med korta mellanrum.

Island

Johnny Snell

Johnny Snell, mångårig medlem i HFK, gjorde på försommaren en resa till Island tillsammans med en kompis, Håkan. Här följer deras reseberättelse i form av en dagbok.

26/5

Jag och min kompis Håkan, kommer iväg på vår Islandsresa, vid halv elvatiden. Starten på resan går bra trots lite dåligt väder. Vi stannar för mat i Sälen. Vädret blir något bättre när vi kommer in i Norge. Några mil ifrån Hamar, vid ett ställe som heter Etna, hittar vi en billig stuga på en camping som låg fint till vid en älv, omgärdad av höga fjäll.

27/5

Vi sticker iväg tidigt på morgonen och får en fin resa mot Bergen. Åker bland annat genom en 2,5 mil lång tunnel. Ser inga ovanliga fåglar efter vägen. Mest måsar, svalor och trastar. Efter några timmar så märker vi att det börjar bli ont om tid. Vi kommer fram till färje-terminalen endast 10 minuter före avgång. Ganska otroligt, efter nära 100 mils

körning. Väl ombord upptäcker vi att båten är mycket fin, bara tre månader gammal. Dessutom fick vi en fyra-bäddshytt för oss själva, på grund av en felbokning. Sedan vi installerat oss i hytten, intar vi en god middag vid ett fönsterbord, där vi får oss en flyg-uppvisning av några stormfåglar, som flyger tätt, tätt över vågorna. Skickliga seglare, som utan ett vingslag, stryker bara några centimetrar ovanför vattenytan.

28/5

Idag fyller jag 50 år och uppvaktas av Håkan med en sång på morgonen, som jag i ärlighetens namn lika gärna kunnat vara utan. Annars har jag sovit bra i natt. När vi satt och åt frukost, fick vi se att stormfåglarna hade fått sällskap av några havssulor, som vi kunde studera på nära håll, utanför fönstret. När båten lägger till i Torshavn på Färöarna, ser jag några tobisgrisslor i närheten av kajen. Båten lossar och lastar några timmar, så att vi hinner träffa Carl och Lis, ett par jag känner, som vi ska låna en stuga av, när vi kommer tillbaks till Färöarna, på hemresan. Senare på kvällen bjuder Håkan på en god födelsedagsmiddag.

29/5

Tidigt på morgonen, mitt ute i Atlanten, dyker plötsligt Island upp vid horisonten och vi landstiger i Seidysfjördir klockan åtta. Sedan vi åkt några mil efter en mycket vacker väg, med hela 17 procent lutning i backarna, så får vi syn på flera hundra fisktärnor som häckar på en gräsyta, alldeles nära vägen. Bona ligger med cirka 50 cm mellanrum från varandra. Vi hittar ett litet nybyggt hotell, efter 40 mils körning, som vi checkar in på. Utanför hotellet, kring en vattenpöl ser vi några smalnäbbade simsnäppor.

30/5

Åker vidare till turistmagneterna Geysir och

Gullfoss. En fascinerande och härlig upplevelse. Såg för första gången ett par strömänder, på nära håll, i en smal å bredvid vägen. På kvällen hittar vi ett litet motell som vi tar in på, mitt i mellan Keflavik och Reykavik. Alldeles i närheten låg den "Blå lagunen", dit vi åkte och tog oss ett uppfriskande kvällsopp.

31/5

Tar oss till Reykjavik, går runt och shoppar, äter och ser oss omkring. Vädret är lite dåligt, så vi drar vidare på eftermiddagen. Hittar ett skapligt boende 20 mil från Reykavik. Ingen skådning den här dan.

1/6

Dåligt väder till en början. Det spricker upp efter ett tag, för att sedan bli sämre igen. Tar oss vidare till ett samhälle som heter Akureyri, där man har valsafari. Hyr en stuga intill en fågelrik sjö. Tärna, rödspov, enkelbeckasin och fiskmås. Vi bor fint intill fjorden, med höga fjäll i bakgrunden. Äter mat, en välsmakande stenbit, på en fiskrestaurang i närheten av stugan.

2/6

Tyvär blir det ingen valsafari, på grund av det dåliga vädret. Dimma och lite regn. Det fick bli en rundtur på valmuseet istället. Väl framme i Myvatn hittar vi ett helt hus för 1 600 kr för tre nätter. Även här hittar vi en fin restaurang. Islänningarna har väldigt bra klass på maten i alla fall. Åker runt lite och tittar på geysrar, hetvattenkällor och slocknade vulkaner.

3/6

Fågelskådning runt Myvatn. Äntligen, första islandsknipan. Jag hade en önskan innan jag for, att jag skulle få se islandsknipa, strömmand och lunnefågel. Nu hade jag i alla fall fått sett två av de tre arterna. Myvatn är

Lunnefåglar. Foto: Anja Hultman.

verkligen en lämplig sjö att skåda kring. Man kommer mycket nära fåglarna där. Och det är verkligen ingen brist på fåglar. Som bonus fick vi se två stycken svartnäbbade islomar, på endast 50 m håll. Det kanske ska tilläggas att detta inte var enbart en fågeresa. För även om Håkan också är intresserad av fåglar, så ville jag ju inte plåga honom hela tiden och stanna så fort vi såg någon fågel. Vägen runt Myvatn är cirka 2,5 mil lång, så det tog nästan hela dan att beta av den sträckan. Tidig kväll.

4/6

Efter att ha ätit frukost och duschat tar vi jeepen och åker mot en nationalpark som heter Jökulsárgljúfur. Det bär av över en höglåda, på mycket dålig väg. Hela turen var 12 mil och ibland gick det bara köra 30-40 km/h. I norra änden på parken ligger ett av de större vattenfallen på Island, Döttifoss, som var mycket mäktigt att få se på nära håll.

I närheten av forsen, i en djup ravin, kom vi väldigt nära fem stycken strömänder, som inte lät sig skrämmas av vår påträngande nyfikenhet. Eftersom vägen var så dålig, så tog det hela dagen att åka fram och tillbaka till parken. Kommer till stugan vid 18-tiden. Åter en god middag och lägger oss ganska tidigt, denna sista natt på Island.

5/6

Iväg mot färjan i Seidysfjördir redan klockan sju, brända som vi var efter Bergen-äventyret. Det är bara tre grader varmt och regn när vi far iväg. Väl framme vid färjan ser vi åtta strömänder ligga i en liten damm, mitt i samhället, hur oskygga som helst. Ganska lång väntan innan vi kommer ombord, eftersom vi är bland de sista i kön. Vi ordnar ett fönsterbord när vi ska fika och efter cirka en timmes gång får vi se de första lunnefåglarna på resan. Tack vare att jag satt och spanade efter fåglar ganska länge så hade vi turen att

få se två stycken sejvalar som gick upp till ytan för att andas och därefter dyka igen. BINGO. Lite senare samma dag, när vi sitter och äter en god buffe, får vi se ytterligare en val. Först vattenkaskaden när den andas ut, sedan kunde vi se hela den böjda ryggen och slutligen den stora stjärtfenan som står rakt upp, för att sedan försvinna i djupet. En av de vackraste naturupplevelser som jag har varit med om. Kommer i säng sent denna kväll. Upp tidigt, eftersom färjan anländer till Torshavn, på Färöarna, redan klockan fem på morgonen.

6/6

Lis står och möter oss på kajen klockan halv sex. Toppenservice. Hon ledsagar oss till stugan som vi ska bo i. Ett fint litet hus, i en bergsslutning, alldeles intill en vacker fjord, bara 2,5 mil ifrån Torshavn. Vi går och lägger oss nästan omgående, eftersom vi har sovit så lite under natten. På kvällen är vi hembjudna till Carl och Lis på middag. Färsk torsk, som Carl har fiskat själv samma dag. Mycket gott.

7/6

Väcker Håkan med en underbar sång. Han fyller ju 50 år idag. Vi har bokat plats på en båt som gör turer efter kusten, alldeles i närheten av stugan. En ganska liten båt som tar 20-25 passagerare. Man blir imponerad av att se fåren klättra på branta klippphyllor, för att komma åt det frodiga gräset som växer överallt på Färöarna. På ett ställe ser vi ett får som har ramlat ner och slagit ihjäl sig mot en sten i vattenbrynet, så det går tydligen inte bra för alla får. Efter en halvtimme, kommer vi fram till resans slutmål. Lodräta klippor, 5-600 meter höga, med grottor och tunnlar som hade eroderats ur berget under miljoner och åter miljoner av år. På dessa klippor häckar det hur mycket fågel som helst. Lunnefågel, tobisgrissla, sillgrissla, tordmule och

Skogafoss. Foto: Johnny Snell.

tretåig mås i otroliga mängder. På hemväg så fick vi känna av hur strömt det kan bli av tidvattnet. Skepparen fick gasa på rejält i motströmmen. Väl på land igen så bjuder jag Håkan på 50-års middag i Torshavn på Sjöfartshotellet. Avrundar dagen med en video-film i stugan.

8/6

Sista dagen på Färöarna. Följer med Carl och några av hans vänner på en fjällvandring. Vi går upp på en topp som är cirka 800 meter hög. Våldigt vacker utsikt. På väg upp ser vi bland annat småspov, stormfågel, stare och strandskata. Vädret var bra för en gång skull. Avrundar dagen med att bjuda Carl och Lis på middag, på hotell Färöyar, som låg uppe på en bergsknalle med fin utsikt över Torshavn, som tack för lånet av stugan. Innan vi skiljs åt berättar Carl att de ganska ofta får se både valar och späckhuggare i fjorden som

Geysir. Foto: Johnny Snell.

ligger nedanför stugan, men det lyckades inte vi få se, under de dagar vi var där.

9/6

Nu var vi ombord på färjan igen, på väg mot Shetlandsöarna. Till en början var det dimma, men sedan lättade det upp och det blev strålande solsken. När vi närmade oss Shetland, såg vi mängder av lunnefågel. Mitt emellan två öar såg vi ett 20-tal sälungar som höll på att pröva sina simfärdigheter. Vid halv tiotiden på kvällen anländer vi till Lerwick, som vi missade på ditvägen, eftersom vi kom dit mitt i natten den gången. Typisk engelsk stil på husen. Stora stenhus. Kul att få se det också. Går och lägger oss vid tolvtiden.

10/6

Närmar oss Bergen mitt på dagen. Inloppet dit är verkligen vackert. Otroligt pampiga

villor ligger liksom utslängda på klipporna på måfå, hela vägen in mot stan. Eftersom vi är utvilade, bestämmer vi oss för att åka non stop till Hudik. Det var riktigt roligt att få se våra vanligaste fåglar igen. Jag hade saknat sädesärta, bofink och de andra arterna vi är så vana att ha omkring oss. För att avrunda det hela kan jag säga att vi är mycket nöjda med den här resan. Storslaget och lite mystiskt. Omväxlande natur och vänliga människor. Dessutom mycket fågel som är lätt att skåda, även utan tub-kikare. Det går att komma nära fåglarna som vi inte är vana vid här hemma. Hoppas att den här dagboken har inspirerat någon till att åka iväg på en liknande resa. Du kommer inte att bli besviken. Du får gärna höra av dig, så kanske jag kan dela med mig med några tips.

Vänligen Johnny Snell.

Slagugglan

Hälsinglands landskapsfågel

Artdatabanken

Beskrivning

Slagugglan tillhör de större ugglorna med ett vingspann på 100-125 cm och med en kroppslängd på 5-6 dm. Liknar allmänt sett en kattuggla, med mörka ögon och gul näbb. Är dock betydligt större och har en proportionellt sett längre stjärt. Dräkten är ljus gråbrunbeige, med mörk längsstreckning på bröst och buk. Flyger rakt och målmedvetet,

något ormvråkslikt, och saknar lappugglans ljusa fält vid basen av handen på vingens ovansida. Sången är ett djupt hoande med bestämd rytm; först två stavelser följda av 4 sekunders paus, därpå två stavelser omedelbart följda av ytterligare tre. Sången är hörbar på upp till minst 2 km avstånd vid lugnt väder.

Utbredning och status

Slagugglan förekommer i norra delen av Sverige ned till cirka 60° N. Norr om Polcirkeln (cirka 66° 50' N) är slagugglan mycket sällsynt och häckningar har inte rapporterats i området under senare tid. I stora delar av Norrland är beståndens storlek tämligen okända, medan artens status är mer klarlagd i sydöstra delen av utbredningsområdet där den sannolikt också är vanligare. Populationen i Hälsingland - Gästrikland - Uppland uppgår troligen till minst 1000 par. Från Västmanland, Värmland och Dalsland rapporteras arten årligen i lågt antal. I Västerbotten beräknas det finnas 200-400 häckande par, i Norrbotten cirka 60, i Pite lpm cirka fem och i Lule lpm cirka tio par. Under 1984-85 häckade ett par i Östergötland och 1988 ett par i Västergötland. Med ledning av ovan nämnda siffror kan den svenska populationen grovt uppskattas till 2000-4000 par. En ökning av populationen har märkts i södra Finland (i Finland uppskattades stammen till 2500-4000 par 1995) och i Mellansverige. Som förklaring till denna ökning har angetts holkuppsättning samt tillskapandet av gynnsamma näringsbiotoper genom modernt skogsbruk (hyggen), delvis även genom nedläggning av jordbruksmark.

Slagugglans utbredningsområde sträcker sig från Skandinavien till de japanska öarna och omspanner i stora drag taigabältet.

Ekologi

Slagugglan trivs framför allt i barrskog med

öppningar i form av myrmark, vattendrag eller hyggen, men häckar även i anslutning till odlad mark, fäbodan etc. Läger upp till sex ägg i torra högstubbar ("skorstenar" av tall eller asp), men även i holkar, tillfälligtvis i rovfågelsbon, stundom i byggnader eller, ytterst sällan, på marken. Ruvningsstarten varierar från slutet av mars till första hälften av april. Eventuella omhäckningar kan ske under andra hälften av april. Ruvningstid 31-34 dygn och ungarnas botid är drygt en månad. Vid en studie i Hälsingland varierade reproduktionen mellan 0,3-3,1 per etablerat par. Födan består huvudsakligen av smågnagare, speciellt skogs-, åker- och vattensork, men även av groddjur, näbbmöss och fåglar (till exempel ringduva, trastar). Även arter som större hackspett, pärluggla och sparvhök har påträffats som byten i slagugglebon. Reproduktionen varierar cykliskt med födotillgången. De gamla fåglarna är mycket stationära. En ej riktad spridning av ungfåglar sker 5-70 km från boplatser. I sällsynta fall kan ungfåglar vandra betydligt längre.

Hot

Tillgången på naturliga boplatser för slaguggla har minskat drastiskt och kommer även att minska i framtiden. Detta beror på det moderna skogsbrukets inriktning och metoder som inte längre tillåter utbildandet av träd av de dimensioner som säkerställer nybildning av lämpliga boplatser i form av rötade stammar som kan bilda "skorstenar" eller större hål i samband med kvistbrott. Som exempel på vad som krävs kan nämnas att tolv daterade bebodda torrakstubbbar i Gästrikland hade varit döda i genomsnitt 255 år (129-360 år) och var 200-400 år gamla innan de dog. De äldsta tallarna hade alltså börjat växa från begynnelsen av 1300-talet och de yngsta från mitten av 1600-talet! Presumptiva slagugglestubbar kan visserligen bildas i "moderna" skogar när spillkråkeboträd knäcks av

vinden i höjd med bohålsöppningen (gäller framför allt tallar), men i allmänhet är dessa högstubbar numera i klenaste laget för att slagugglan skall bosätta sig. I norra Sverige måste slagugglehanon inför varje häckning kunna gräva loss murken ved på stubbens insida så att ett lager spån bildar en plan bobale i vilken en grop för äggen kan formas, samtidigt som spånen isolerar mot den ofta frusna bobotten vid tiden för äggläggningen. Det är viktigt att utbudet av lämpliga, presumtiva boträd och högstubbar är så stort i slagugglereviret att det alltid finns alternativ då den aktiva bostubben inte längre fungerar. Vid större kalavverkningar runt boträd uppstår vanligtvis brist på "sittplatser" som används vid jakt, vid överlämnandet av bytet från hane till hona, vid honans vaktande under ungarnas boperiod och den närmaste tiden efter att ungarna lämnat boet. Ungarna måste också ha möjlighet att klättra upp i träd och finna skydd i trädsamlingar strax efter att de lämnat boet. Exempel finns då bon har övergivits efter det att nära boet stående frötallar och trädsamlingar avverkats. Även om slagugglan fortsätter att häcka i en kvarlämnad högstubbe på kalavverkad yta så överges den ofta när den täta ungskogen sluter sig.

Åtgärder

På goda grunder har det konstaterats att skogsavverkningar kan tillskapa långvarigt ogynnsamma häckningsbiotoper för slaguggla. Effektiva åtgärder för att skydda och säkerställa slagugglans häckningsplatser måste därför tillkomma genom regler för rationell skogsskötsel. Det är angeläget att man vid skogsavverkningar inte friställer slagugglans boträd så att dessa efter några år kommer att vara omslutna av tät ungskog. I stället bör man i tid, redan vid gallring, planera hyggen så att lämpliga boträd hamnar i hyggeskanter eller om det är möjligt att enstaka träd eller

trädgrupper sparas kring boplatser och att ingen nyplantering sker runt i högstubbens omgivning. Här är det viktigt att samråd sker med sakkunnig ornitolog så att åtgärderna får optimal effekt.

Industriskogsbrukets korta omloppstider (100-120 år) förhindrar nybildning av grova torrträd och utgör det största hotet mot arten. Skogsbrukets hänsyn måste tillåta att vissa skogsarealer, inte bara av låg bonitet, når mycket hög ålder. Genom att kvarlämna en del frötallar och gamla träd så att de får ingå i den nya skogen som evighetsträd kan tillräckligt grova stammar erhållas även i rationellt skött skog. Förutom tallar används framför allt aspar men även andra trivial-lövträd till boplatser. Lövträden har kortare livslängd än tallar men samtidigt nybildas boplatser i lövträd mer frekvent. Det är därför viktigt att lövträd, speciellt grupper av aspar och aspar omslutna av barrträd, lämnas kvar vid skogsbruk och tillåts växa till grova dimensioner. I södra delarna av slagugglans utbredningsområde är även grova solitära ekar i barrskogslandskapet av betydelse för artens häckning och bör därför sparas i största möjliga utstäckning.

Restaurering av torrstubbar kan lokalt säkerställa tillgången på lämpliga boplatser. Annars är det vanligt att slagugglereviren upprätthålls med konstgjorda metoder i form av holkar då passande bostubbar helt saknas. Detta är en olycklig trend eftersom slagugglans fortsatta utveckling då blir helt beroende av ideellt verkande personer. Utan dessa ideella insatser skulle slagugglan troligen försvinna från stora delar av dess nuvarande utbredningsområde.

Holkuppsättning bör framför allt ske i områden där alla naturliga boplatser förstörts. Det bör dock mycket noggrant observeras att slagugglan generellt är en mycket dominant art som när den etablerar sig på en ny häckningsplats, genom sitt uppträdande mot bland

annat rovfåglar och andra ugglor, försämrar eller omöjliggör möjligheterna för dessa arter att fortsätta att upprätthålla och nyttja sina boplatser. Samråd med sakkunnig ornitolog rekommenderas innan till exempel holkuppsättning och stubbrenovering sker för slaguggla.

Artdatabanken 2002-11-22. Faktablad: *Strix uralensis* - slaguggla. Förf. Arne Lundberg 1987. Rev. Martin Tjernberg 1995, Ove Stefansson 2001.

Fjällgås rastande vid Lillfjärden. Foto: Lars Göran Lindström.

Fjällgåsrapport

Lars Göran Lindström

NÄR APRIL MÅNAD TRÄDER IN börjar man som vanligt vänta på att de första fjällgässen skall komma flygande från söder.

Våren

I år skedde det redan den 17 april då Mattias Backlund såg två rastande gäss på Malgrynnan. Tre dagar senare anlände de första till Lillfjärden, två gamla fåglar och två fjolårsungar. Sedan dröjde det till den 4 maj innan ytterligare fyra gäss observerades. Dessa åtta fåglar stannade kvar till den 8 maj

då de flög norrut och dagen efter sågs de i Sundsvall.

Under de följande dagarna kom flera grupper av gäss och den 11 maj sågs den högsta dagsumman under våren, 37 stycken, rasta vid Lillfjärden. Ytterligare några fjällgäss anlände fram till den 16 maj och totalt så passerade 56-58 individer Hudiksvall. Den i särklass högsta summan på våren hitills. Roligt var att så många av de rastande fåglarna var fjolårsungar. Av de 21 ungar som föddes förra året återkom minst 18 stycken. En fantastisk

överlevnadsprocent under det svåra första levandsåret.

Av de passerande fåglarna var 10 stycken färgmärkta. Antalet minskar för varje år vilket gör det betydligt svårare att exakt kunna hålla koll på antalet rastande individer.

Den 29 maj sågs ytterligare en fågel, som var märkt med bara en metallring. Jag lyckades läsa av numret med hjälp av tubkikaren. Det visade sig att fågeln var en av de gäss som rymde från Boda, Enånger i vintras.

Hösten

Som vanligt återkom de första gässen (9 stycken), efter att ha besökt häckningsplatserna i mellersta Lapplandsfjällen, i slutet av juni.

Bland dessa återfanns tre färgmärkta fåglar (059, 093, 831) som de senaste åren alltid kommit tillbaka till Lillfjärden i slutet av juni utan att ha skridit till häckning. Innan månaden var slut så hade 28 stycken gäss återkommit. Av dessa var de flesta (cirka 15 stycken) ungfågeln från i fjol.

Utav de gäss som återkommit stannade 16 stycken kvar i Lillfjärden och ruggade under sommaren medan 12 stycken drog någon annanstans för att genomföra sin ruggning.

Den 26/8 återkom den riktiga höstens första gäss från häckningsplatserna. Som vanligt så är det mycket spännande att se hur många ungar som de olika paren fått. Glädjande kunde vi konstatera att av de 52 gäss (36 nya) som nu rastade hos oss så fanns det 13 juvenila fåglar. Vi försökte att få någon uppfattning om hur många kullar och hur många ungar det var per kull. Det är oftast mycket svårt att få en exakt koll men som vi uppfattade så var det fem par som hade lyckats med sin häckning. Bland de fem paren fanns två märkta föräldrar, 414 (orange, röd, orange) och 415 (orange, röd, grön).

Den 29:e augusti såg Mats Axbrink totalt 69 gäss på tre olika lokaler, de flesta i Hög.

Antalet ungfåglar hade nu ökat till 15. Troligtvis så hade två nya kullar anlänt, båda med en unge var, däribland en märkt förälder 853 (svart, grön, blå) som nu genomförde en lyckad häckning för första gången. Förra året plundrades tyvärr dess bo.

Tre dagar senare hade antalet fjällgäss minskat till 64. Dock kom rapporter från Hjalstaviken i Uppland om att tio nya fåglar anlänt (totalt rastade 19 fåglar). Ett par dagar senare lyckades vi få se gässen så bra att vi kunde se att nu fanns det 18 ungar bland flocken på 64. Det troliga scenariot var att tio av de fåglar som rastade hos oss flög vidare till Uppland samtidigt som en ny kull med tre ungar kom till oss. Några dagar senare var det 66.

Totalt så bör det ha varit minst åtta lyckade häckningar, samma antal som förra året dock med tre ungar färre. De tolv fåglar som drog i väg i slutet av juni har troligtvis kommit tillbaka med de andra som anlänt i slutet av augusti så att totalsumman rastande fåglar bör vara 76, men kan dock maximalt ha varit 88 (dock mindre troligt). I alla fall så är det en ökning med drygt 20 procent sedan rekordsumman i fjol. Trots att utplantering av fåglar inte skett de senaste tre åren har stammen som rastar hos oss i princip fördubblats.

Ung grönsiska. Foto: Lars Göran Lindström.

Tävling

DET FULLSTÄNDIGA NAMNET PÅ VÅR FÅGELKLUBB är ju som bekant "Hudiksvallsregionens fågelklubb". Namnet består alltså av två ord med totalt 30 stycken bokstäver. Om dessa trettio bokstäver används och kastas om på lämpligt sätt, kan man bilda namnen på många olika fågelarter. Tävlingen går helt enkelt ut på att bilda namnen på så många arter som möjligt av bokstäverna i "Hudiksvallsregionens fågelklubb". Även denna gång är vinsten två stycken trisslotter och den som hittat flest arter vinner.

Regler: Varje bokstav får användas bara en gång och endast arter som häckar i Sverige godkänns.

Skicka eller maila dina arter senast den femtonde december till

Karin Svensson
Blockvägen 16 F
824 34 HUDIKSVALL

eller

e-post:
karin.svensson@lansenutbildningar.nu

Svar till tävlingen i förra numret av Nattvakan

Om man kastade om bokstäverna i fågelnamnen på rätt sätt fick man fram följande femton riktiga arter:

1	Näktergal
2	Ärtsångare
3	Prutgås
4	Tofslärka
5	Rödvingetrast
6	Nötskrika
7	Rosenfink
8	Snatterand
9	Gärdsmyg
10	Brushane
11	Kungsfiskare
12	Lövsångare
13	Ortolansparv
14	Grönsiska
15	Kärrsångare

HFK gratulerar Sture Åström i Delsbo till vinsten, två stycken trisslotter.

Fågelskådning i Thailand

12/1 – 24/1 2003

Owe och Gunilla Nygren

DET HAR BLIVIT ALLT POPULÄRARE FÖR SVENSKAR att åka till Thailand under vinterhalvåret. Värme, sol och bad i azurblått vatten lockar naturligtvis. Under vår vistelse fick jag faktiskt intrycket att halva Sverige var nerflyttat till Thailand. På restauranger, gator och badstränder hördes det svenska språket nästan överallt.

Vi hade köpt en sista minuten flygstol till Phuket och tänkte sedan leka back-packers, vilket visade sig vara ett utmärkt sätt att besöka Thailand. Husrum fanns det överallt att få tag på, kommunikationer med buss, taxi och färjor fungerade perfekt och allt var mycket billigt. Ville man ha hjälp och råd fanns det turistinformationer i mängder var man än befann sig.

Nu var det inte någon hårdskådarresa utan en normal semesterresa. Varje morgon steg jag dock upp vid soluppgången och skådade mer intensivt i ett par timmar medan min fru gick långa strandpromenader.

Det som slår en efter några dagars fågelskådning: Var finns alla fåglar? Över 900 olika arter! Vid stränderna och ute på havet hittar man någon enstaka tärna och i tidvattenzonen någon enstaka vadare eller häger. Det borde ju myllra av fåglar!! Siktet var inställt på ett hundratal nya arter men det fick snabbt reduceras.

I regnskogen hörde man okända ljud och fåglar flög visserligen förbi men försvann i en ogenomtränglig grönska. Man börjar förstå förordet till fågelboken *Thailands fåglar*: ”Även en kunnig fågelskådare tycker att det är ironiskt att fåglar ska vara så svårt att finna i ett land med en sådan rik fågelfauna”. Nu gällde det att följa Mats Axbrinks ständiga råd: Jobba! Det vill säga sitta stilla och tyst vid regnskogsöppningar, sötvattensbäckar och spana efter varje rörelse i lövverk och på marken, kolla himlen då och då, långsamma promenader i öppna skogsområden, spana, spana

Resultatet? Ett femtiotal nya arter därav en helt ny familj: Skräddarfåglar. Mycket små egendomliga fåglar som höll till på marken i tät regnskog. Vitmagad havsörn och bramminglada, tre arter av kungsfiskare, solfåglar, biätare, skatgökar med långa stjärtar, två mycket sällsynta duvor: nicobarduvan och en vit imperialduva. De två senare sågs vid ett besök på Similanöarna, seglare av olika arter och framför allt fågeln med det ätbara boet en seglare med samma namn: Edible-nest swiftlet (sk svalbon). Fågeln bygger sitt bo av saliv i grottor och överhäng på öar. Missade dock mangroveturen med Mr Dang (känd fågelguide i Krabi) och därigenom Pittas och framför allt Gurney's Pitta, försvunnen i 34 år och återupptäckt 1986. Endemisk

för Thailand. Nästa gång kanske? Thailand gav mersmak trots svår skådning!

Platser som besöktes:
(Västra delen av Malacka halvön)

Kao Lak (öppna gräsmarker, sötvattensbäckar och regnskog)
Större piplärka, trädärta, blåkråkor, drongo med mera.

Ao nang (parker, hotellträdgårdar och mindre våtmark)
Solfåglar, kungsfiskare, skatgökar, törnskator med mera.

Railay (mangrove, droppstengrottor)
mangrovekungsfiskare, blåtrast, seglare

Similan öarna (regnskog) jämför robinson-öar
havsörn, bramnglada, niccobarduvan, vita imperialduvan

Krabi och krabifloden (mangrove)
ägretter, hägrar, småspov

Koh Pu (ö med regnskog)
skatgökar, vitstrupig kungsfiskare, bulbyler

Koh Lanta (ö med palmskog, kasuarina träd, blandskog och långa sandstränder)
stor (brun) skatgök, sommargylling, biätare med mera

Till sist: Havet var varmt, värmen var skön, korallreven vackra, naturen storslagen och himlen var blå.

Hudiksvallsregionens fågelklubb har skaffat sig en logotype. Det blev en fjällgås. Sedan fjällgåsprojektet inleddes har Hudiksvall varit den plats i Sverige där man kan se flest fjällgäss rastande. Därför tyckte vi att det var lämpligt att ha fjällgäsen som motiv på vår logo. Vi har tryckt upp logon som ett klistermärke. Om man vill köpa klistermärket kostar det 20kr för tre stycken eller en tia för ett. Är det någon som är intresserad så kan ni kontakta Karin Svensson eller Lars Göran Lindström.

Videsparv. Foto: Lars Göran Lindström.

Ringmärkningen

Kenneth Karelius, Lars Göran Lindström

I höstnumret av Nattvakan brukar vi ha med en liten rapport om ringmärkningen.

BLAND LITE UDDA ÅTERFYND som inkommit under året kan nämnas den *sidensvans* som märktes den tredje januari i år och bara sju dagar senare återfanns i Neubrandenburg, Tyskland. Fågeln hade på bara en vecka förflyttat sig 935 km. Tyvärr hittades fågeln död, ihjäl-flugen vid en kollision. Detta visar dock att *sidensvansar* på kort tid kan röra sig över stora områden. När man ser *sidensvansar* varje dag under vinterhalvåret tror man att det är samma fåglar man ser men detta visar att det mycket väl kan vara olika flockar som passerar.

En art som inte ringmärks i några stora mängder i våra trakter är *turkduvan*. I maj 1998 ringmärktes två ungar av arten nästan mitt i centrala Hudiksvall, på Ringvägen.

Efter nästan fem år flög en av de två ungarna i kullen mot en fönsterruta i Delsbo och dog. Arten är mycket stationär och flyttar inte några långa sträckor. Det var ingen långflyttare men ändå ett ovanligt återfynd.

Märkningen på Reffelmansviken startade som brukligt de första dagarna i augusti. Det visade sig ganska snart att fågeltillgången var betydligt bättre än föregående år.

Antalet sångare låg på en betydligt högre nivå, speciellt lövsångare. Genom att fångsten var så pass bra utnyttjades flera kvällar till märkning. Den tredje veckan i augusti gav kvällsmärkningen 253 fåglar, en kväll 95 stycken vilket var den högsta kvällssiffran någonsin. Kvällar ger betydligt färre fåglar i näten jämfört med morgnar. Slutsumman i augusti blev den hittills näst högsta. 951 fåglar.

Bra häckningsår för finska vitryggar

MEDAN VI I SVERIGE nu har ett ytterst prekärt läge för arten, ser 2003 ut att bli det bästa året på länge för den vitryggiga hackspetten i Finland. Nordens största dagstidning, *Helsingin Sanomat*, meddelar att mellan 80 och 90 ungar har kläckts i de 33 bon som undersökts, och att ytterligare 12-17 par antas också ha häckat framgångsrikt.

Tyngdpunkten för förekomsten är numer i Savolax och strax norr därom, alltså inte närmast riska gränsen i Karelen som många kanske tror.

Den finska vitryggstammen var som minst 1994, då endast 11 par häckade. Ifjol hade den ökat till 23 par, varför 2003 års siffra på 33 par måste ses som en både glädjande och överraskande ökning. Vilken sisu!

Saxat ur Vår Fågelvärld 5/2003

Svarthakedopping vid Ullsätterstjärn. Foto: Lars Göran Lindström.

Fågelskådning vid Tunasjön

Sofia Wallin

EN SOLIG MORGON I BÖRJAN AV JUNI skulle 4-5 Pegasus från Hästaskolan cykla till Tunasjön. Karin Svensson hade lovat att komma till Tunasjön för att hjälpa oss med att artbestämma fåglarna.

Vi träffades på skolan halv åtta. Alla hade cyklar och var väldigt laddade. Jag tänkte cykla ganska långt fram, men som vanligt hamnade jag nästan sist. Alla hade matsäck med sig som vi skulle äta efter fågelskådningen. När vi tog en paus kändes det som att mina jeans, som var väldigt tajta,

skulle spricka! När vi kom fram hittade Helena i femman en hästsko, som jag fick av henne. Vår fröken, Rita, och jag gick och pratade på vägen till fågeltornet. Vid slutet av fältet, alldeles där skogen börjar, fick vi vänta. De som kommit före oss blev första gruppen, och vi blev andra. Efter ett tag blev det tråkigt att vänta, och Gustav, Patrik och Erik i min klass (4: an) började fåna sig med sina kikare. När det äntligen blev vår tur gick vi upp i tornet och började kika. Karin sa att det fanns en tranunge i skogsbrynet och försökte hitta den. Jag såg bara de vuxna tranorna. Förutom trana såg vi tornseglare, fiskmå, sädgås, sothöna och svarthakedopping.

Efter att alla hade varit i tornet hämtade vi våra ryggsäckar och gick upp till Tunaborg. Ingen orkade gå ända till borgen, så vi satte oss i skogen. Jag satte mig med mina klasskamrater Josefine, Hanna och Lomoyo. Efter fiket cyklade vi tillbaka till skolan, nöjda och glada. Jag tror att jag var nöjdast, eftersom jag fick ett livskryss (Tornseglare)!

Större hackspett. Foto: Lars Göran Lindström.

Program höst-vinter

”Fåglar som jag mött”

19/10

Tid: 18.00
Plats: Gnarps bygdegård
Ansvarig: Ragnar Svensson
0652-320 29

Nordanstigs naturskyddsförening har bjudit in fågellegenden Nils Lundmark från Sundsvall som berättar om fågelmöten och visar bilder. Fika.

Bildkväll

11/11

Tid: 19.00
Plats: Lansen
Ansvarig: Karin Svensson 0650-175 37

Alla medlemmar uppmanas ta med sina egna fågelbilder. Fika.

Falklandsöarna, Sydgeorgien och Antarktis

23/11

Tid: 18.00
Plats: Folkets Hus, Stocka
Ansvarig: Sven Norman 0652-204 18

Sven Norman visar bilder från en resa med obeskrivliga naturupplevelser bland pingviner, sjöelefanter, pälsälar, havsfåglar, isberg och gamla valfångststationer. Fika.

Nyårsexkursion

1/1

Tid: 08.00
Plats: Lillfjärden
Ansvarig: Mats Axbrink 0650-963 87

Innemöte

27/1

Tid: 19.00
Plats: Lansen
Ansvarig: Ove Nygren 0650-155 83

Uggleekursion

9/3

Tid: 19.30
Plats: Lillfjärden
Ansvarig: Mats Sundkvist
0650-16729

Årsmöte

16/3

Tid: 18.30

Sedvanliga årsmötesförhandlingar och fika. Program och plats meddelas i nästa nummer av Nattvakan.

Fortsättning från sidan 3

1140 st sträckande norrut vid Tunasjön på påskaftonen.

Fjölårets mängder av korsnäbbar innebar förstas att åtskilliga häckningar genomfördes i år och korsnäbbar hördes överallt under våren. Även grönsiskor utnyttjade den goda granfröttillgången och rekordtidiga häckningar konstaterades med flygga ungar redan i slutet av april!

Maj inleddes med dvärgbeckasin vid Borka och Korsholmsudden. På det senare stället hittades också svartnäbbad islom den 10:e och alkekung den 11:e. Den 23:e sågs en hona stäpphök vid Hög. I slutet av maj kom också rapporter om en mycket misstänkt hane citronärsla utanför Bergsjö. Innan observationen hann kollas upp hade dock fågeln dragit vidare.

Liksom ifjol rapporterades flera försärlor och häckningar kunde konstateras i Delsbo, Västerstråsjö och Korpåsen. Backsvalan var utsedd som årets riksinventeringsart men tyvärr verkar arten nu vara riktigt ovanlig i våra

Sandlöpare. Foto: Mats Axbrink.

trakter och bara några mindre kolonier hittades. Ett par stenknäck rapporterades från bland annat Iggesund under våren, men fortsatt fågelmatning under sommaren visade att fåglarna var kvar kring midsommar. Säkerligen häckar den försiktiga finken på några ställen i våra trakter. Den nybildade kungsörnsgruppen i länet hittade ett häckande par i Nordanstig, men också ett sedan tidigare använt bo i Hudiksvalls kommun. Arten har tidigare inte med säkerhet konstaterats häcka i våra kommuner.

Bland nattsångarna blev det en riktigt bra säsong med bland annat flodsångare i Gnarp, Delsbo och Rogsta samt busksångare i Näs-viken och Delsbo. Vaktlar hördes med ett tiotal fåglar men även kornknarr och näktergal hördes i goda antal. Nattskärorna vid Härte dök upp i år igen och minst fyra fåglar sågs.

Sommaren förlöpte annars utan större sensationer och lyckligtvis tycks inte trutdöden drabba vår kust i år. Häckningen bland kustfåglarna blev sämre än normalt för silltrut, medan tärnor fick fram många ungar. I slutet av juli sträckte tusentals vadare förbi, mestadels myrspov och kustsnäppa, men även spovsnäppa, sandlöpare och kustpipare. I samband med vadarsträcket sågs också två småtärnor tillfälligt på Malgrynnan. Liksom ifjol sågs bland alla gässen kring Hudiksvall en spetsbergsgås och bland gässen kring Bjuråker en bläsgås.

Fågelmamma för en dag

Karin Svensson

PÅ MIN MORMORS GÅRD I JÄTTENDAL finns en gammal tall med stor, yvig krona. Denna tall har under årens lopp tjänstgjort som bostad åt många fåglar. I år har ett par skata, björktrast respektive talgoxe byggt sina bon i tallen.

En söndag strax före midsommar inträffade en tragedi. Det hade sedan tidigt på morgonen varit ett riktigt ruskväder. Ihållande regn, blåsigt och kallt. I björktrastboet, som var öppet placerat långt ute på en gren, fanns vid den här tidpunkten nästan flygfärdiga ungar. På grund av det hårda vädret denna dag hade två av ungarna ramlat ur boet. Vid tvåtiden på eftermiddagen hittade jag alltså två björktrastungar på marken. En av ungarna var redan död och den andra var helt genomdränkt av regn och halvt stelkrusen,

men den levde! Jag tog in ungen och torkade den försiktigt med hushållspapper. Den fick sedan ett nytt tillfälligt bo i ett avklippt makaronpaket som jag ställde ovanpå olje-pannan så att den skulle bli varm. Mat behövde den naturligtvis också, det var bara att ge sig ut i regnet och plocka daggmask. Försiktigt fick jag öppna näbben på ungen och stoppa in maskar, som äts med mycket god aptit. Lite uppblötta russin slank också ner. Ungefär en gång i halvtimmen matade jag ungen och efter några timmar hade den kvicknat till ordentligt och satt i sin låda och kraxade. Eftersom det fortfarande regnade kunde jag inte sätta ut den på marken. Jag fick alltså fortsätta att plocka mask och mata ungen inomhus, vilket inte var det lättaste. Nu var den ju mycket piggare och ville inte frivilligt öppna näbben trots att jag höll fram en smaskig daggmask. Att vara fågelmamma, det var verkligen inget lätt jobb.

Vid sjutiden hade regnet nästan upphört och nu var det dags för ungen att återfå sin frihet. Jag placerade den intill stammen under boet och satte för säkerhets skull ett tak över, utifall det skulle börja regna igen. Björktrastföräldrarna flög som vanligt till boet och matade sina övriga ungar. Nu var det mycket spännande att se om de skulle bry sig om sin unge som satt på marken. När ungen hörde sina föräldrar började den kraxa, och jag tror att föräldrarna reagerade på ljudet även om ungen av dem flög ner till den. Efter en halvtimme började jag bli orolig att de inte skulle hitta sin unge, så jag gick dit och tog bort taket och gav den ännu en daggmask. Nu fick den förnyad energi och nästa gång föräldrarna kom inflygande kraxade den högt och den här gången lyckades det. En av föräldrarna flög ner på marken och matade ungen som nu gapade stort alldeles av sig själv. Det kändes verkligen skönt att de riktiga föräldrarna hittat sin unge och tagit över ansvaret för matningen. Förhoppningsvis hjälpte jag till att rädda ett fågelliv den här dagen.

Läsvärt!

Särskilt bra för tjejskådare?

Bokspalter brukar innehålla tips om nyutkomna böcker. Här kommer ett tips om en

bok som kom ut för tio år sedan men som ändå är mycket väl värd att läsa.

Ulla-Lena Lundberg heter en åländsk författarinna, socialantropolog och fågelskådare som här visar att tjejer är lika goda skådare som killar och kan hänga med på strapatsrika fågelexpeditioner. I sin bok "Sibirien - Ett självporträtt med vingar" tar hon läsaren med på en intressant resa bland människor och fåglar i Sibirien. Det är en ovanlig fågelbok med ett underförstått självbiografiskt språk. Den här ornitologiska reseskildringen passar alldeles utmärkt att kura ihop sig med i läsfåtöljen någon kulen höst- eller vinterdag, då man själv inte känner sig särskilt sugen på att ge sig ut på fågelskådning.

Boken finns att låna på Hudiksvalls bibliotek. Den står på hyllan Geografi/Asien (No). Den är också utgiven som pocket av "En bok för alla".

Ulla-Lena Lundberg
"SIBIRIEN - Ett självporträtt med vingar"
Originalutgåvan 1993 Pocket 1997
ISBN 91-7448955-0

Låna och läs! Den är bra tycker åtminstone

Allan Jonsson

Fotografier

Nästan alla foton i denna tidning har tagits med digitalkamera genom tubkikare, så kallad digiscoping. Man ställer in skärpan på tuben, sätter kameran mot okularet, trycker av och hoppas att fågeln sitter kvar. Fördelen är att man kan ta hur många kort som helst, det är ju bara att radera de som blir dåliga och det blir ganska många, men en del blir ju bra, hoppas jag att ni också tycker.

Grönbena. Foto: Lars Göran Lindström.

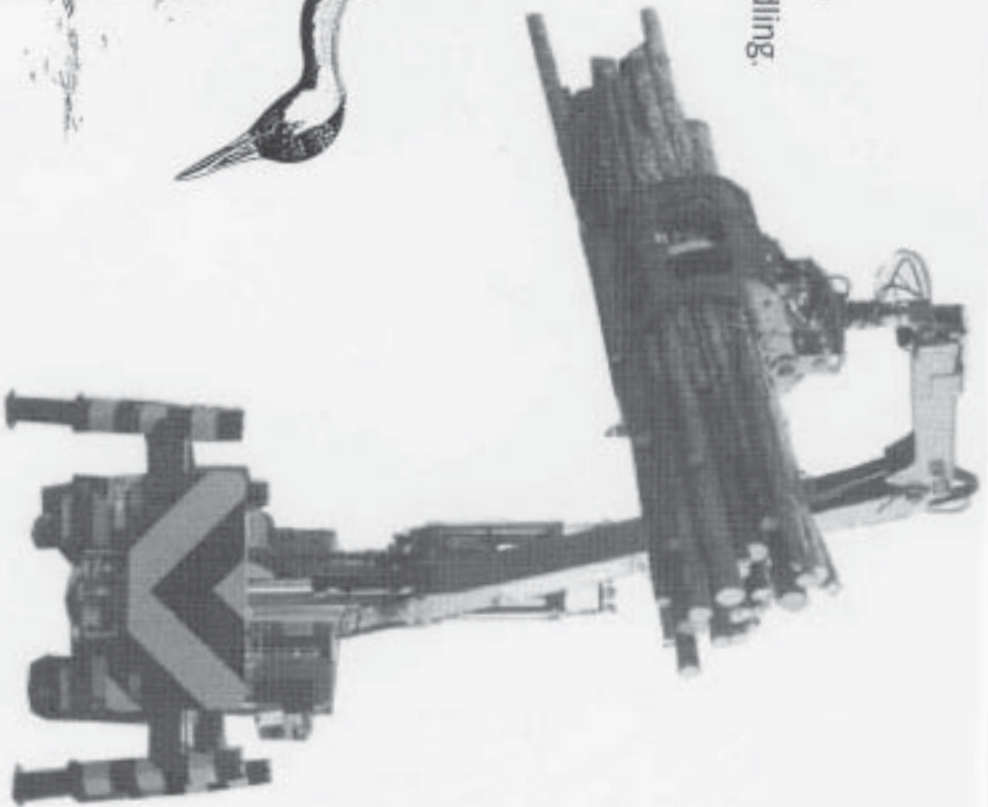

Buskskvätta. Foto: Lars Göran Lindström.

A crane is a crane.

But only one original for timber handling.

Jonsered.

 JONSERED

Jonsered Cranes AB • Hurdksvall • Sweden
www.jonseredcranes.se

